

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง การประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ปีการศึกษา 2548 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะนำเสนอตามลำดับหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา
2. การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
3. จุดมุ่งหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา
4. แนวคิดและหลักการในการประกันคุณภาพการศึกษา
5. ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา
6. แนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นระบบที่รัฐพยายามส่งเสริมให้เกิดขึ้นในหน่วยงานที่มีการจัดการศึกษาด้วยต้องการให้เป็นเครื่องมือในการรักษาคุณภาพให้ได้มาตรฐานการศึกษาชาติ โดยมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ดังนี้

การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การดำเนินกิจกรรมใด ๆ เพื่อสร้างความมั่นใจต่อผู้ปกครอง ชุมชน สังคม ว่าการดำเนินงานของสถานศึกษาตามพันธกิจที่ได้ร่วมกันกำหนดไว้ นั้นจะได้ผลผลิตของการศึกษาที่มีคุณภาพอันพึงประสงค์ตามความคาดหวังของผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2541 : 2)

การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การระบุนความชัดเจนในวัตถุประสงค์ และเป้าหมาย ตลอดจนวิธีปฏิบัติ เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ (อุทุมพร จามรมาน 2543 : 7)

การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การให้หลักประกันและความเชื่อมั่นของสถานศึกษากับผู้ปกครอง ชุมชน และนักเรียนว่าเมื่อนักเรียนได้เข้าสู่ระบบการศึกษา ผู้จบการศึกษามีคุณภาพ ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ในหลักสูตรและตรงตามความต้องการของสังคม (สยาม สุ่มงาม 2541 : 41)

การประกันคุณภาพการศึกษา คือ กระบวนการหรือแนวปฏิบัติในการตรวจสอบคุณภาพศึกษามาตรฐานที่กำหนด ประกอบด้วย การทบทวนคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียน (External School Review) การประเมินเพื่อรับรองมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน (Accreditation) การประเมินผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (Total Quality Education) (สมศักดิ์ สีนุระเวช 2542 : 152)

การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การรับประกันคุณภาพของกระบวนการบริหารโรงเรียนว่า ได้มีการวางแผนการทำงานและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผลผลิตของโรงเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานทางการศึกษาและตรงตามความต้องการของผู้รับบริการได้ตลอดเวลา (เข้มทอง ศิริแสงเลิศ 2540 : 33)

การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2544 : 7)

จากความหมายของนักวิชาการหลาย ๆ ท่านผู้วิจัยกล่าวโดยสรุปว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วม เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นกับผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม

การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานสอดคล้องกับความต้องการของบุคคล และสังคมมีความสำคัญยิ่ง ในการพัฒนาคนซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของประเทศ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 43 ระบุไว้ว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ มาตรา 81 ระบุไว้ว่า รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้ คู่คุณธรรม เป้าหมายการจัดการศึกษาจำมุ่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ "เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม วัฒนธรรม ในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540)

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะดังกล่าว สถานศึกษาต้องจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาซึ่งจะต้องมีการบริหารจัดการคุณภาพอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง เริ่มจากการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ และมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาอย่างชัดเจนเหมาะสม วางแผนพัฒนาคุณภาพ และดำเนินงานตามแผนอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งตรวจสอบทบทวนปรับปรุงแก้ไข และรายงานผลอย่างสม่ำเสมอ (กรมวิชาการ 2544)

การประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญที่ทำหน้าที่ส่งเสริมและผลักดันกระบวนการทำงานของหน่วยงานต่างๆ ในทุกระดับของวงการศึกษาและบุคคลที่เกี่ยวข้องดำเนินไปอย่างสอดคล้องกันเป็นระบบ มุ่งหน้าไปในทิศทางที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยหลักการบริหารและการจัดการคุณภาพ (Quality Management) สมัยใหม่ที่เน้นความมั่นใจให้กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องว่า ผู้เรียนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐานที่กำหนดไว้ โดยที่ความมั่นใจนี้ต้องตั้งอยู่บนรากฐานของหลักวิชา ข้อเท็จจริง หลักฐานเชิงประจักษ์ และความสมเหตุสมผลเป็นสำคัญ ดังนั้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดไว้ชัดเจน ในหมวด 6 เรื่องมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 ให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งสถานศึกษาจึงต้องจัดการศึกษา และพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ และมาตรา 48 ระบุว่า การประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก (กรมวิชาการ 2544 : 3)

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เป็นกลไกขับเคลื่อนให้สถานศึกษาพัฒนาไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่องบนหลักการมีส่วนร่วม การจัดการศึกษาที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบต่อเนื่องอันนำไปสู่การเสริมสร้างศักยภาพในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ให้สังคมมั่นใจว่าผู้เรียนทุกคนมีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม บุคลิกลักษณะและคุณสมบัติตามมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างแท้จริง (กรมวิชาการ 2544 : 17) ระบบประกันคุณภาพภายในจึงเน้นความรับผิดชอบของสถานศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานรับผิดชอบการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนโดยตรง โดยสถานศึกษาต้องร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การกำกับดูแล และสนับสนุนส่งเสริมของหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อสร้างความมั่นใจ ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักวิชา ข้อมูล หลักฐานที่ตรวจสอบได้ และการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายว่า ผู้เรียนทุกคนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพจากสถานศึกษา เพื่อการพัฒนาความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ (กรมวิชาการ 254 : 4) ดังนั้นระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา คืองานที่สถานศึกษาปฏิบัติอยู่นำมาจัดให้เป็นระบบที่ชัดเจน เพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานที่ได้มาตรฐาน เชื้อถือได้สม่ำเสมอและต่อเนื่อง สร้างความมั่นใจต่อสังคมได้ว่า ผู้เรียนทุกคนของสถานศึกษาบรรลุผลตามมาตรฐานที่สถานศึกษากำหนด ฉะนั้น

สถานศึกษาต้องทำการจัดการศึกษาแสดงทิศทางการความรับผิดชอบให้ประจักษ์แก่สังคมว่า ผู้เรียนทุกคนมีความรู้ความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน และสถานศึกษามีศักยภาพในการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนบรรลุตามบทบาทอย่างแท้จริง โดยสถานศึกษาต้องจัดระบบประกันคุณภาพภายใน ประกอบด้วย ภาระงานที่สถานศึกษาต้อง ดำเนินการร่วมกันอย่างเป็นระบบ ได้แก่ การจัดระบบบริหารสารสนเทศ การพัฒนามาตรฐาน การศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา การประเมินคุณภาพการศึกษา การรายงานคุณภาพ การศึกษาประจำปี และการผุดงระบบประกันคุณภาพการศึกษา (กรมวิชาการ 2544 : 18 - 20) ในการ ดำเนินการดังกล่าวสถานศึกษาต้องยึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การ บริหารจัดการเชิงคุณภาพ โดยการส่งเสริมสนับสนุนและกำกับดูแลของหน่วยงานต้นสังกัด

จากเอกสารที่กล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็น กระบวนการบริหารจัดการคุณภาพอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง บนหลักการมีส่วนร่วมของชุมชน และ การบริหารจัดการเชิงคุณภาพ โดยสถานศึกษาต้องพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในซึ่ง ประกอบด้วย การพัฒนาระบบบริหารและสารสนเทศ การพัฒนามาตรฐานการศึกษา การจัดทำ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา การประเมินคุณภาพ การศึกษา การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี และการผุดงระบบประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อ สร้างความมั่นใจ แก่ผู้ปกครอง ชุมชน ว่าผู้เรียนทุกคนมีความรู้ความสามารถ และมีคุณลักษณะอัน พึงประสงค์ ตามมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างแท้จริง

จุดมุ่งหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา

ในการดำเนินงานเพื่อประกันคุณภาพการศึกษานั้นทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้อง เข้าใจ ในจุดมุ่งหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา และแนวนโยบายของรัฐตลอดจน แนวคิดของ นักการศึกษา เพื่อความเข้าใจร่วมกันในอันที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 5) ได้กำหนดจุดมุ่งหมาย การประกันคุณภาพการศึกษา ไว้ดังนี้

1. เพื่อให้ทุกโรงเรียนมีมาตรฐานคุณภาพการศึกษาที่เท่าเทียมกัน
2. เพื่อสร้างจิตสำนึกในบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาร่วมกัน
3. เพื่อสร้างความสมดุลให้เกิดขึ้น ระหว่างเสรีภาพในการดำเนินการพัฒนาคุณภาพ

และมาตรฐานของส่วนภูมิภาค กับกรอบการดำเนินงานที่ส่วนกลางกำหนด

4. เพื่อการพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

โทจวร์ช สีนลาริณ (2539 : 2) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา
ดังนี้

1. เพื่อรักษามาตรฐานขั้นต่ำ (Standard) เอาไว้แล้วปรับมาตรฐานขั้นดำนั้นให้คงอยู่
ต่อไป
2. เพื่อยกฐานะส่งเสริมและพัฒนา ให้สถาบันการศึกษาก้าวสู่คุณภาพการศึกษาที่
สูงขึ้น

วันชัย ศิริชนะ (2539 : 78) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการประกันคุณภาพ การศึกษา
ระดับอุดมศึกษา ไว้ดังนี้

1. เพื่อเป็นเครื่องมือในการรักษามาตรฐานการศึกษา โดยเน้นหลักการควบคุมคุณภาพ
ทางวิชาการและปรับปรุงการปฏิบัติการกิจทุก ๆ ด้านอย่างต่อเนื่องบนพื้นฐานของความมีเสรีภาพ
ทางวิชาการ และอิสระภาพในการทำงานที่สังคม หรือหน่วยงานภายนอกเข้าไปตรวจสอบได้มี
มาตรฐานการศึกษาที่ยอมรับในระดับสากลและสามารถแข่งขันกับนานาชาติได้
2. เพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา โดยมุ่งเน้นให้มีการสร้าง
กลไกการควบคุมขององค์กรประกอบต่าง ๆ ที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษาที่เป็นรูปธรรม
3. เพื่อปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพแต่ละสถาบันได้ตามความจำเป็น จัดให้มีคู่มือ
การประกันคุณภาพที่ให้รายละเอียดและตัวอย่างการดำเนินงานประกันคุณภาพในด้านต่าง ๆ
4. เพื่อให้การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของแต่ละสถาบัน ได้รับการยอมรับ
จากหน่วยงานภายนอกอย่างกว้างขวางและเป็นการแสดงถึงความมีคุณภาพของการจัดการศึกษา
5. เพื่อสนับสนุนส่งเสริมให้สถาบันต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนรวมทั้งสมาคม
วิชาการอาชีพ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมประกันคุณภาพการศึกษา
6. เพื่อนำผลจากกิจกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาตลอดจนข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ
เพื่อเผยแพร่ต่อสังคมภายนอกให้ได้รับทราบถึงมาตรฐานการศึกษา ตลอดจนเป็นข้อมูลสำหรับ
นักศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน ในการเลือกสถานศึกษาตลอดจนการให้ข้อมูลในการสนับสนุนด้าน
งบประมาณและทรัพยากรต่าง ๆ แก่สถาบัน
7. เพื่อกระตุ้นให้สถานศึกษามีความตื่นตัวในการพัฒนาคุณภาพโดยสมัครใจ (กรม
สามัญศึกษา 2540 : 63) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา ไว้ดังนี้
  - 1) เพื่อให้โรงเรียนจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานกลาง
  - 2) เพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาของแต่ละโรงเรียน ไปสู่มาตรฐาน

3) เพื่อกระจายอำนาจให้ท้องถิ่น ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

สรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา คือ การที่สถานศึกษาร่วมกันพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจให้เกิดขึ้นกับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยเป้าหมายสำคัญอยู่ที่การพัฒนาคุณภาพให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

แนวคิดและหลักการในการประกันคุณภาพการศึกษา

ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันทั่วโลกว่ากลยุทธ์ในการบริหารที่ดีที่สุดคือการมุ่งเน้นคุณภาพในเรื่องของความพึงพอใจของลูกค้าหรือผู้รับบริการ ดังนั้นแนวคิดในการประกันคุณภาพจึงตั้งอยู่บนฐานความพึงพอใจ หรือความต้องการของลูกค้า ในทางการศึกษาลูกค้าหมายถึง ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 39 และมาตรา 40 กำหนดให้กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังสถานศึกษาโดยตรง โดยมีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาแต่ละแห่งทำหน้าที่กำกับ และส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ฉะนั้นรูปแบบการบริหารงานจึงมีแนวคิดการบริหารแบบโรงเรียนเป็นฐานมาดำเนินการบนพื้นฐานการกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง การแข่งขันด้านคุณภาพ และการใช้การวิจัย เพื่อสร้างสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ (กรมวิชาการ 2544 : 10)

อ่ารุง จันทวานิช (2542 : 79 – 80) ได้กล่าวถึง แนวคิดในการประกันคุณภาพการศึกษาว่า เป็นวิธีการหรือกลยุทธ์ที่กำหนดแนวปฏิบัติ หรือแนวทางในการดำเนินงานในการจัดการศึกษาที่เป็นหลักประกันว่านักเรียนมีคุณภาพ ตามมาตรฐานการศึกษาและเป็นที่ยอมรับของสังคม ประกอบด้วยการดำเนินงาน 3 ประการ คือ

1. การควบคุมคุณภาพ (Quality Control) คือกระบวนการหรือแนวปฏิบัติที่นำการศึกษาเข้าสู่คุณภาพ ประกอบด้วย

1.1 การกำหนดมาตรฐาน ด้านผลผลิต บังคับและกระบวนการ

1.2 การพัฒนาเข้าสู่มาตรฐาน หมายถึงการพัฒนาปัจจัยทางการศึกษาต่าง ๆ ได้แก่ การพัฒนาครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา ศิษยานุศิษย์ และผู้บริหารทางการศึกษา และการสนับสนุนปัจจัยที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

2. การตรวจสอบและแทรกแซงคุณภาพการศึกษา (Quality Audit And Intervention) คือกระบวนการหรือแนวปฏิบัติในการดำเนินงานเพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษาประกอบด้วย

2.1 การประเมินความก้าวหน้าของการจัดการศึกษาและการจัดทำรายงานของสถานศึกษาต่อประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีลักษณะเป็นการติดตามและตรวจสอบของสถานศึกษา (Internal Audit)

2.2 การติดตามและตรวจสอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (External Audit)

2.3 มาตรการปรับปรุงคุณภาพสถานศึกษาที่มีคุณภาพไม่ถึงเกณฑ์มาตรฐานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (Quality Intervention)

3. การประเมินคุณภาพการศึกษา (Quality Assessment) คือกระบวนการหรือแนวปฏิบัติในการควบคุมคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนด ประกอบด้วย

3.1 การทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (External School Review)

3.2 การประเมินผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในภาพรวมหรือการประเมินคุณภาพการศึกษา (Total Quality Assessment)

การดำเนินการทั้ง 3 ประการ เป็นกระบวนการที่มีความสัมพันธ์และส่งผลซึ่งกันและกัน กระบวนการแทรกแซงคุณภาพการศึกษา สามารถดำเนินการทั้งในระหว่างกิจกรรม การควบคุมคุณภาพการศึกษาและในกิจกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษา

สมศักดิ์ สินธุระเวช (2542 : 151 – 152) ได้กล่าวถึง หลักการการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ ดังนี้

ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด มีหลักการดังนี้

1. รัฐกระจายอำนาจการกำหนดนโยบายการบริหาร งานวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และทรัพยากรในเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาทุกระดับและทุกประเภท
2. รัฐสนับสนุนให้ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน องค์กรปกครองท้องถิ่น ได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษา
3. รัฐจะต้องจัดให้มีการควบคุมคุณภาพการศึกษา มีระบบการตรวจสอบ และแทรกแซงคุณภาพการศึกษา และระบบการประเมินคุณภาพการศึกษา

กรมวิชาการ (2544 : 13-14) ได้อธิบายหลักการสำคัญของการประกันคุณภาพคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาว่า การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาต้องดำเนินงานให้ครอบคลุมถึงมวลกิจกรรมภารกิจทางวิชาการ ภารกิจทางการบริหารการจัดการโดยมีการวางแผนล่วงหน้าและมีการประสานสัมพันธ์อย่างเป็นระบบ เพื่อที่จะสร้างความมั่นใจที่สมเหตุสมผลว่า

ผู้เรียนจะมีความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามมาตรฐานการศึกษาที่ได้กำหนดไว้ และการประกันคุณภาพภายในต้องยึดหลักการดังนี้

1. การบริหารจัดการศึกษาทั้งระบบของสถานศึกษา

2. การใช้ยุทธศาสตร์เชิงรุก เน้นการวางแผนและการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าก่อน

ปัญหาจะเกิดขึ้น

3. การสร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการทั้งภายใน ภายนอก

4. การตรวจสอบ การวัดและประเมินผล นำข้อมูลย้อนกลับมาใช้สำหรับการตัดสินใจวางแผนเพื่อการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ไม่ใช่การจับผิดหรือการตัดสินใจให้รางวัล หรือลงโทษ

5. คุณภาพการออกแบบ (มาตรฐานการศึกษา หลักสูตรและแผนการสอน) และกระบวนการทำงาน (การเรียนการสอน การบริหารหลักสูตร ครูและบุคลากรทางการศึกษา) เป็นองค์ประกอบสำคัญที่นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

6. การสร้างความมั่นใจและการประสานสัมพันธ์ แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษา

7. ภาวะความเป็นผู้นำ และความเอาใจจริงเอาใจของผู้บริหารสถานศึกษา และการกระจายอำนาจที่เหมาะสมเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

กล่าวโดยสรุป แนวคิดและหลักการในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สถานศึกษาต้องดำเนินงานบริหารจัดการโดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยการสนับสนุนและกำกับดูแลของหน่วยงานต้นสังกัด หลักความพึงพอใจของผู้รับบริการ การบริหารจัดการทั้งระบบ การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การบริหารจัดการเชิงคุณภาพ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ใช้ยุทธศาสตร์เชิงรุกเน้นการวางแผนป้องกันปัญหา การตรวจสอบ การประเมินผล นำข้อมูลย้อนกลับมาวางแผนพัฒนา และยึดหลักการว่ามาตรฐานการศึกษา หลักสูตรและแผนการสอน การจัดการเรียนการสอน การบริหารหลักสูตร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ความพึงพอใจของผู้รับบริการ และคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐาน เป็นองค์ประกอบสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

ระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 มาตรา 47 วรรค 2 บัญญัติว่า ระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2542 : 45) ดังนั้น

กระทรวงศึกษาธิการได้ออกประกาศกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546

หมวดที่ 1 ข้อ 2 วรรค 2 ว่าระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย

1. การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ
2. การพัฒนามาตรฐานการศึกษา
3. การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
4. การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา
6. การประเมินคุณภาพการศึกษา
7. การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี
8. การผูกงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

หมวดที่ 2 หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

ข้อ 3 ให้สถานศึกษาจัดโครงสร้างการบริหารที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

ข้อ 4 ให้สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยให้มีอำนาจและหน้าที่ดังนี้

- 1) กำหนดแนวทางและวิธีดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา
- 2) กำกับ ติดตาม และให้ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา
- 3) เสนอสถานศึกษาแต่งตั้งคณะบุคคลทำหน้าที่ตรวจสอบ ทบทวน และรายงานคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

ข้อ 5 ให้สถานศึกษาจัดระบบสารสนเทศที่มีข้อมูลอย่างเพียงพอต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

ข้อ 6 ให้สถานศึกษากำหนดมาตรฐานการศึกษาระดับสถานศึกษาที่ครอบคลุมสาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสภาพผู้เรียน สถานศึกษาท้องถิ่น และสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อ 7 ให้สถานศึกษาจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาโดยคำนึงถึงหลักเกณฑ์และกรอบกลุ่มในเรื่องต่อไปนี้

- 1) เป็นแผนที่ใช้ข้อมูลจากการวิเคราะห์สภาพ ปัญหา และความจำเป็นอย่างเป็นระบบ และมีแผนปฏิบัติการประจำปีรองรับ
- 2) กำหนดวิสัยทัศน์ การกิจ เป้าหมายและสภาพความสำเร็จของการพัฒนาไว้อย่างต่อเนื่อง ชัดเจน และเป็นรูปธรรม
- 3) กำหนดวิธีดำเนินงานที่มีหลักวิชาหรือผลการวิจัย หรือข้อมูลเชิงประจักษ์ที่อ้างอิงได้ให้ครอบคลุมการพัฒนาด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การพัฒนาบุคลากร และการบริหารจัดการ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้
- 4) กำหนดแหล่งวิทยากรภายนอกที่ให้การสนับสนุนทางวิชาการ
- 5) กำหนดบทบาทหน้าที่ให้บุคลากรของสถานศึกษาทุกคนรวมทั้งผู้เรียนรับผิดชอบและดำเนินงานตามที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 6) กำหนดบทบาทหน้าที่และแนวทางให้บิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคลากรในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
- 7) กำหนดการใช้งบประมาณและทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อ 8 ให้สถานศึกษาดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา รวมทั้งมีการกำกับติดตามการดำเนินงานให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องและบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

ข้อ 9 ให้คณะบุคคลตามข้อ 4 (3) ดำเนินการตรวจสอบ ทบทวน และรายงานการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ให้ใช้วิธีการที่หลากหลายและเหมาะสม โดยให้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำผลไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ข้อ 10 ให้สถานศึกษาจัดให้ผู้เรียนทุกคนในทุกระดับช่วงชั้นที่หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด ได้รับการประเมินผลสัมฤทธิ์ในวิชาแกนหลักและคุณลักษณะที่สำคัญด้วยกระบวนการและวิธีการที่ได้มาตรฐาน

ข้อ 11 ให้สถานศึกษาจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี โดยระบุความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา พร้อมหลักสูตรข้อมูลและผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ตามข้อ 10 เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน

ข้อ 12 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาส่งเสริมสนับสนุน และร่วมดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ดังนี้

- 1) จัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ
- 2) จัดให้มีการกำหนดสาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ในวิชาแกนหลักของสถานศึกษาร่วมกัน เป็นรายปีหรือรายภาค
- 3) จัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ในวิชาแกนหลัก และคุณลักษณะที่สำคัญด้วยกระบวนการและวิธีการที่ได้มาตรฐาน

ข้อ 13 ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดำเนินการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพ การศึกษาอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกสามปี และรายงานให้สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดทราบ

ข้อ 14 ให้หน่วยงานต้นสังกัด ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และเผยแพร่นวัตกรรม เกี่ยวกับรูปแบบและเทคนิควิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้ง กำกับ สนับสนุน ส่งเสริม ติดตาม ประเมินผล และผลุงประสิทธิภาพของระบบการประกัน คุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

ข้อ 15 ในวาระเริ่มแรก ที่ยังมีได้มีการจัดตั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้ บรรดาอำนาจของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นอำนาจของหน่วยงานต้นสังกัด ระดับจังหวัด

จากเอกสารสรุปได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต้อง ดำเนินการตามที่กำหนดในกฎกระทรวง 8 ด้าน คือ การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ การ พัฒนามาตรฐานการศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การดำเนินงานตามแผนพัฒนา คุณภาพการศึกษา การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา การประเมินคุณภาพการศึกษา การ รายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี การผลุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

แนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาผู้วิจัยยึดกรอบการ ดำเนินงานตามประกาศกฎกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วย ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกัน คุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546 ประกอบด้วย

- 1) การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ 2) การพัฒนามาตรฐานการศึกษา 3) การจัดทำแผนพัฒนา คุณภาพการศึกษา 4) การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การตรวจสอบและ ทบทวนคุณภาพการศึกษา 6) การประเมินคุณภาพการศึกษา 7) การรายงานคุณภาพการศึกษา

ประจำปี 8) การผจญระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งมีนักวิชาการ ได้กล่าวเกี่ยวกับการ
 ดำเนินงานการจัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาในแต่ละด้าน ดังนี้

การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2546 : 21) กล่าวว่าให้ สถานศึกษา
 แต่งตั้งคณะกรรมการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาทำหน้าที่กำหนดแนวทาง
 วิธีการดำเนินการ กำกับ ติดตามให้ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ
 การดำเนินงาน เสนอแต่งตั้งคณะบุคคล ทำหน้าที่ตรวจสอบ ทบทวน และรายงานคุณภาพ
 การศึกษาภายในสถานศึกษา รวมทั้งการให้มีระบบสารสนเทศที่มีข้อมูลถูกต้องเป็นปัจจุบัน
 เพียงพอต่อการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

กรมวิชาการ (2544 : 30 - 46) ได้กล่าวถึงแนวทางการดำเนินการประกัน คุณภาพ
 การศึกษาภายในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพบนพื้นฐานทรัพยากรและประสิทธิภาพการ
 พัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่งที่มีความแตกต่างที่หลากหลาย ไว้ดังนี้

การบริหารและการจัดการ เป็นการนำทรัพยากรและวิธีการดำเนินงานจัดการศึกษา
 ที่มีโครงสร้างการบริหารงาน กำหนดขอบข่าย ภาระงาน บทบาทหน้าที่ของบุคลากรตรงตาม
 ความรู้ ความสามารถอย่างชัดเจนเพื่อการดำเนินงานตามนโยบายและแผนงานให้บรรลุเป้าหมายที่
 กำหนด ทั้งนี้ต้องอาศัย การนิเทศ การกำกับ ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิดพร้อม
 รายงานผลให้บุคลากรได้ทราบเพื่อนำไปปรับปรุง พัฒนางานที่รับผิดชอบต่อไป การบริหารจัดการที่
 ดีควรมุ่งเน้นคุณภาพผลผลิตขององค์กร ด้วยการสร้างคุณค่าให้กับผู้เรียน ผู้ปกครอง บุคลากร
 ชุมชน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทางการศึกษาและสังคมโดยส่วนรวม

สารสนเทศ (Information) หมายถึง ข้อมูลที่ได้ผ่านการวิเคราะห์ ตรวจสอบหรือการ
 ประมวลผลแล้ว อยู่ในรูปที่มีความหมาย สามารถนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจได้ตาม
 วัตถุประสงค์ เช่น อัตรากำลังครูต่อนักเรียน ร้อยละของเด็กกลุ่มมีปัญหาเป็นต้น ซึ่งมาจากเกณฑ์ชี้
 วัด ของกระบวนการมาตรฐานของระบบคุณภาพย่อย ๆ (Flow Chart) นั่นเอง ดังนั้นระบบ
 สารสนเทศ (Information System) จึงหมายถึง ระบบที่รวบรวมสารสนเทศจากระบบย่อยอย่างเป็น
 ระบบ

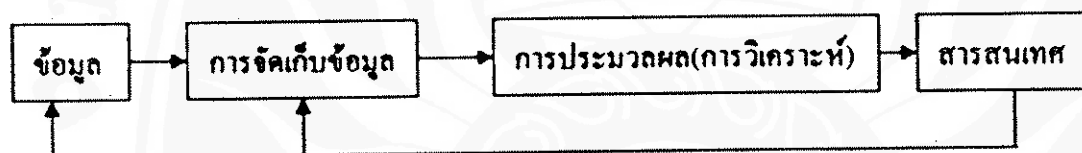
การจัดทำสารสนเทศ เป็นการสร้างระบบการจัดการข้อมูลคุณภาพการศึกษาของ
 สถานศึกษาที่สามารถใช้ตัดสินใจ วางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งตามสภาพปัจจุบัน
 สถานศึกษาแทบทุกแห่งมีข้อมูลพื้นฐานของชุมชน ผู้เรียน และบุคลากรอยู่แล้ว ควรได้นำมา
 วิเคราะห์และแปรผลให้มีความหมาย เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษารวมทั้งมีการ

นำเสนอข้อมูลในรูปแบบที่เข้าใจง่ายและจัดระบบข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ ซึ่งจะแสดงคุณภาพของสถานศึกษาที่เป็นปัจจุบัน

กรมวิชาการ (2544 : 33) ได้ให้ความหมายว่าการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ หมายถึง การสร้างระบบการจัดการข้อมูลคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่สามารถใช้ตัดสินใจวางแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาทั้งในระดับห้องเรียนเป็นรายบุคคล ระดับชั้น กลุ่มวิชา และระดับสถานศึกษาซึ่งแสดงคุณภาพโดยรวมของสถานศึกษา

1. องค์ประกอบของระบบสารสนเทศ

การจัดทำระบบสารสนเทศ มีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ส่วนด้วยกันดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 องค์ประกอบของระบบสารสนเทศ (กรมวิชาการ 2544 : 33)

การจัดทำระบบสารสนเทศมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ส่วน ดังนี้

1. ข้อมูล เป็นข้อเท็จจริงต่าง ๆ ภายในสถานศึกษาและในบริบทของสถานศึกษา แต่ละแห่งเป็นปัจจัยนำเข้าของระบบสารสนเทศ
2. การจัดเก็บข้อมูล เป็นการรวบรวมและจัดเก็บรักษาข้อมูล และสารสนเทศ ที่มีอยู่หรือที่ได้มาอย่างมีระบบ ครอบคลุม เพียงพอ ถูกต้องตรงตามความต้องการ สะดวกต่อการนำมาประมวลผลหรือนำมาใช้ประโยชน์ และสามารถแก้ไขปรับปรุงให้เป็นปัจจุบันได้ง่าย
3. การประมวลผลหรือการวิเคราะห์ เป็นการกำหนดความสัมพันธ์ของข้อมูลจัดลำดับข้อมูลเพื่อให้เหมาะสมต่อการนำไปใช้ ซึ่งวิธีการประมวลผลข้อมูลเพื่อให้ได้สารสนเทศมีอยู่มากมาย เช่น การจัดหมวดหมู่ การเรียงลำดับ การแจกแจง การทำ Cross Tabulation (ตารางแจกแจงข้อมูล, ตัวเลขแบบหลายประเภท) ตลอดจนจนถึงการใช้หลักสูตรทางคณิตศาสตร์ต่าง ๆ (คำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความแปรปรวน ฯลฯ)
4. สารสนเทศ เป็นข้อมูลที่ผ่านการประมวลผลหรือการวิเคราะห์แล้ว เป็นผลผลิตของระบบที่จะนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

กรมสามัญศึกษา (2542 : 7) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การพัฒนาระบบ สารสนเทศ (Information System) หมายถึง กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล การประมวลผลข้อมูลให้อยู่ในรูปสารสนเทศที่เป็นประโยชน์สูงสุดและการจัดเก็บรักษาอย่างมีระบบ เพื่อสะดวกต่อการนำไปใช้

สารสนเทศที่ถูกจัดเก็บอย่างเป็นระบบจะสามารถนำไปใช้สนับสนุนการบริหาร และการตัดสินใจ ทั้งในระดับปฏิบัติ ระดับหมวด / งาน / สายชั้นหรือระดับบริหาร

จากเอกสารที่กล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ หมายถึง การดำเนินงานการจัดองค์กร โครงสร้างและขั้นตอนการบริหารงาน โดยกำหนดขอบข่าย ภาระงาน กำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจนตรงตามความรู้ความสามารถ มีการดำเนินงานตามนโยบายและแผนงาน จัดรวบรวมข้อมูล ประมวลผลข้อมูล ข้อมูลสารสนเทศ ครอบคลุมเพียงพอ ถูกต้องตรงกับความต้องการ เป็นปัจจุบัน ทันต่อการใช้งาน มีการนิเทศติดตาม ประเมินผล รายงานผล และนำผลไปใช้ในการบริหารและปรับปรุงพัฒนางานอย่างเป็นระบบ

การพัฒนามาตรฐานการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2546 : 21) กล่าวว่า ให้สถานศึกษากำหนดมาตรฐานระดับสถานศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพผู้เรียน สถานศึกษาท้องถิ่น และสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กรมวิชาการ (2544 : 26) อธิบายว่า การพัฒนามาตรฐานการศึกษา เป็นการมุ่งเน้น มาตรฐานด้านผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับมาตรฐานช่วงชั้นที่หลักสูตรกำหนด

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 16) ให้ความหมายว่า การพัฒนามาตรฐานการศึกษา คือ การกำหนดมาตรฐานตามความประสงค์ของคน เพื่อให้เป็นไปตาม หลักความยืดหยุ่น (Flexible) และความเหมาะสมแก่หน่วยปฏิบัติ (Suitable) ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) สอดคล้องกับการดำเนินงานในเรื่องการพัฒนาคุณภาพ ตามมาตรฐานการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 12 - 14) ได้กล่าวว่า การสร้างและปรับปรุงมาตรฐานโรงเรียนมีขั้นตอน ดังนี้

1. การศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล ทบทวนมาตรฐาน ในการที่จะกำหนด มาตรฐานหรือสภาพที่พึงประสงค์ของหน่วยงานนั้น จำเป็นต้องศึกษาข้อมูลและความต้องการจาก หลาย ๆ ด้านทั้งความต้องการของโรงเรียนเองและชุมชนเพื่อใช้ในการปรับปรุง พัฒนา
2. การกำหนดกรอบความคิด ให้สอดคล้องกับเป้าหมายหลักสูตร แนวทางจัดการ ศึกษาของโรงเรียน ตลอดจนข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมไว้ จะทำให้คณะกรรมการ ผู้รับผิดชอบในการพัฒนามาตรฐานโรงเรียน เกิดแนวคิดที่ถูกต้องและเหมาะสมในการดำเนินการต่อไป
3. ยกร่างมาตรฐาน เป็นขั้นตอนสำคัญในการพัฒนามาตรฐาน เพราะเป็นขั้นตอนที่ คณะกรรมการจะร่วมกันประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และเสนอแนะความต้องการเพื่อกำหนด

องค์ประกอบและรายละเอียดของมาตรฐานให้ถูกต้องตามกรอบแนวคิดทฤษฎีและเหมาะสม สอดคล้องกับข้อจำกัดและความต้องการของคน

4. การทำประชาพิจารณ์ เป็นการนำผลที่เกิดขึ้นจากการประชุมปฏิบัติการอันได้แก่ร่าง มาตรฐานโรงเรียนไปให้ผู้เกี่ยวข้อง ได้มีส่วนร่วมในการพิจารณาและเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติม

5. การทดลองใช้มาตรฐาน เป็นการนำร่างมาตรฐานที่ผ่านการทำประชาพิจารณ์แล้วไป ทดลองใช้ ซึ่งจะช่วยให้ทราบถึงความเป็นไปได้และปัญหาอุปสรรค

6. การตรวจสอบ ปรับปรุงมาตรฐาน เมื่อผ่านการทำประชาพิจารณ์และทดลองใช้แล้ว โดยปกติจะตรวจสอบมาตรฐานเกี่ยวกับความถูกต้องเชิงเนื้อหา เชิงทฤษฎี เชิงโครงสร้าง และความชัดเจนของภาษาที่ใช้

7. การเสนอขอความเห็นชอบ การพัฒนามาตรฐานของโรงเรียน จะต้องได้รับความ เห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อความเห็นชอบและประกาศใช้ต่อไป

8. การประกาศใช้และเผยแพร่ เมื่อมาตรฐานโรงเรียนได้รับความเห็นชอบแล้ว หน่วยงาน เจ้าหน้าที่จึงจะสามารถประกาศ และเผยแพร่มาตรฐานเหล่านั้นไปยังผู้ที่เกี่ยวข้องและ สาธารณชนได้

จากการศึกษาเอกสารข้างต้น สรุปได้ว่า การพัฒนามาตรฐานการศึกษา หมายถึง กระบวนการจัดให้มีการดำเนินการ ศึกษา วิเคราะห์ข้อมูล ทบทวนมาตรฐาน ตลอดจน ความต้องการของโรงเรียนและชุมชน เพื่อใช้ในการวางแผน ปรับปรุง พัฒนา และกำหนด มาตรฐานการศึกษาให้สอดคล้องกับเป้าหมาย หลักสูตร แนวทางจัดการศึกษาของโรงเรียน พร้อมเสนอความเห็นชอบต่อคณะกรรมการสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประกาศใช้ เผยแพร่มาตรฐานการศึกษาต่อสาธารณชน

การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

กรมวิชาการ (2544 : 37 - 46) ได้ให้ความหมายว่า การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษา หมายถึง กระบวนการที่มีขั้นตอนเป็นระบบเพื่อที่จะสร้างหรือปรับแต่งวิสัยทัศน์ จัดลำดับความสำคัญของภารกิจ กำหนดรูปแบบ วิธีการจัดระบบขององค์กรและการบริหาร สถานศึกษา กระบวนการวางแผนเป็นกลไกที่จะสร้างองค์ประกอบขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ที่จะ สนับสนุนและรองรับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นแผนที่ บุคลากรและผู้เกี่ยวข้องได้ร่วมกันจัดทำอย่างมีระบบในการกำหนดนโยบาย ภารกิจ เป้าหมายและ แนวทางพัฒนาคุณภาพการศึกษา อย่างชัดเจน ถูกต้อง สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและบริบทของ สถานศึกษา มีการกำหนด โครงสร้าง องค์ประกอบของแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีระยะเวลา

ในการปฏิบัติ เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีที่สามารถปฏิบัติได้จริง ด้วยความเห็นชอบของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2546 : 21) กล่าวว่าให้สถานศึกษาจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยมีการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นอย่างเป็นระบบ กำหนดวิธีดำเนินงานที่มีหลักวิชาการ ผลการวิจัย ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่อ้างอิงได้ มีแผนปฏิบัติการประจำปีรองรับ กำหนดบทบาทผู้เกี่ยวข้อง และการบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และการได้รับความร่วมมือจากชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำ เพื่อให้คุณภาพนักเรียนสูงขึ้นรวมทั้งตอบสนองต่อปัญหา และความต้องการของสถานศึกษาและชุมชนตามข้อกำหนด ดังนี้

1. มีการวางแผนต่อเนื่อง
2. มีการกำหนดเป้าหมายระดับความก้าวหน้าทีพอเพียงอย่างชัดเจน
3. มุ่งเน้นความสำเร็จในการพัฒนาผู้เรียน โดยยึดแนวทาง 3 ประการ คือ
  - 3.1 ผู้เรียนทุกคนได้พัฒนาการเรียนรู้
  - 3.2 วิธีการที่จะทราบว่าผู้เรียนทุกคนได้พัฒนาการเรียนรู้
  - 3.3 ดำเนินการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพื่อให้ผู้เรียนทุกคนประสบความสำเร็จตาม

มาตรฐานการเรียนรู้ที่หลักสูตรกำหนด

4. จัดทำให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและบริบทต่าง ๆ ได้แก่ นโยบายและเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ความคาดหวังของชุมชน สถานภาพ สถานศึกษา ฯลฯ
5. เกิดจากการร่วมคิดอย่างเป็นระบบด้วยความรอบคอบ รอบรู้ และรอบค้ำโดยใช้กระบวนการที่เอื้อให้เกิดผล ดังนี้

5.1 การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทุก

ฝ่าย

5.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลคุณภาพผู้เรียนจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย

5.3 การใช้ข้อมูลสภาพจริงของผู้เรียนเป็นฐาน

5.4 การปฏิบัติได้ทันที โดยลำดับจุดเน้นการพัฒนายุทธศาสตร์ วิธีการและแนว

ปฏิบัติที่เป็นไปได้และสอดคล้องกับเป้าหมายของสถานศึกษา

จากเอกสารที่กล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึงกระบวนการที่ทุกฝ่ายประกอบด้วยครู ผู้ปกครอง ชุมชน และท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ภารกิจ เป้าหมายและแนวทางพัฒนาคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน และบริบทของสถานศึกษาตลอดจนกำหนดโครงสร้าง องค์ประกอบของแผนพัฒนา

คุณภาพการศึกษาครบถ้วน ซึ่งทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการปฏิบัติและดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี สามารถปฏิบัติได้โดยผ่านความเห็นชอบของทุกฝ่าย

การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2546:21) กล่าวว่า การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยนำแผนไปสู่การปฏิบัติคืออย่างเป็นรูปธรรม และมุ่งสู่การบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ด้วยกระบวนการในการปฏิบัติที่ชัดเจน สามารถตรวจสอบ วัดผลประเมินผลแต่ละโครงการ หรือกิจกรรมตามแผนงานที่กำหนดไว้ การปฏิบัติตามแผน ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ในการบริหารจัดการ ส่งเสริม สนับสนุน ควบคุม กำกับ ดูแล นิเทศ ให้คำปรึกษา สร้างแรงจูงใจขวัญกำลังใจและอำนวยความสะดวกให้แก่บุคลากรภายในสถานศึกษาที่รับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนและรับผิดชอบแผนงานและโครงการให้เป็นไปตามขั้นตอนและวิธีการดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลในการปฏิบัติ ซึ่งในบางแผนงาน / โครงการผู้บริหารจำเป็นจะต้องดำเนินการเองถ้าเป็นโครงการ / แผนงานที่เกี่ยวข้องกับด้านบริหารและด้านบุคลากร

กรมวิชาการ (2544 : 26) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง การกำกับ ติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องให้บรรลุเป้าหมายตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่กำหนดไว้ด้วยการกำหนดขั้นตอน วิธีการปฏิบัติงาน การแบ่งงาน การมอบหมายงานให้ผู้รับผิดชอบ โดยจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีที่ชัดเจน ครอบคลุมงาน/โครงการของสถานศึกษาพร้อมให้การสนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ แรงจูงใจและขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน การนิเทศตรวจสอบ ตลอดจนการประเมินผล สรุป รายงานผลการปฏิบัติงานเมื่อสิ้นสุดโครงการหรือกิจกรรมเป็นระยะ

จากเอกสารที่กล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง การกำหนดขั้นตอน วิธีการปฏิบัติงาน การแบ่งงาน การมอบหมายงานให้ผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน เพื่อให้การปฏิบัติงานตามขั้นตอน วิธีการ และแผนงานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้การสนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ แรงจูงใจ ตลอดจนการนิเทศกำกับติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล สรุป และรายงานผลการปฏิบัติงานเมื่อสิ้นสุดโครงการ หรือกิจกรรมเป็นระยะ

การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา

กรมวิชาการ (2544 : 8) ได้ให้ความหมายว่า การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการประเมินตนเองของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ดำเนินการอย่างต่อเนื่องโดยความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน ซึ่งสะท้อนให้เห็นเป้าหมาย จุดเน้น และทิศทางการพัฒนาสถานศึกษา โดยจำแนกได้ดังนี้

1. การตรวจสอบเป็นการรวบรวมข้อมูลการดำเนินงานและผลการดำเนินงานของสถานศึกษา สำหรับนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการปรับปรุง และพัฒนาการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง โดยความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษา

2. การทบทวนเป็นการนำข้อมูลการดำเนินงานและผลการดำเนินงานของ สถานศึกษาที่ผ่านการตรวจสอบแล้วมาพิจารณาเปรียบเทียบว่า เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ เพียงใด และหาสาเหตุตลอดจนแนวทางแก้ไข ปรับปรุง พัฒนาเพื่อให้เกิดความมั่นใจในคุณภาพและประสิทธิภาพของสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2545 : 105) กล่าวว่า การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการหรือแนวปฏิบัติในการดำเนินงานเพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ในรูปของคณะกรรมการประเมินผล โดยกำหนดกรอบ กระบวนการ เกณฑ์การประเมินและแนวปฏิบัติในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ วิเคราะห์เพื่อนำผลไปปรับปรุงพัฒนา รวมทั้งจัดทำรายงานต่อประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ต้องให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานเพื่อให้งานดำเนินไปตามแผนที่วางไว้ ซึ่งเป็นลักษณะการตรวจสอบการดำเนินงานของโรงเรียนเอง

กรมวิชาการ (254 : 13 – 46) กล่าวว่า การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพในบริบทของการประกันคุณภาพการศึกษา มีจุดประสงค์สำคัญเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลย้อนกลับสำหรับการวางแผนเพื่อการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่องมิใช่การจับผิดหรือการตัดสินใจให้รางวัลหรือลงโทษ ซึ่งการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาประกอบด้วยกิจกรรมสำคัญ 2 กิจกรรม

1. การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาเป็นการตรวจสอบและทบทวนประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ โดยมีการกำหนดแผน กรอบ ภาระการตรวจสอบและทบทวน และคณะบุคคลเพื่อรับผิดชอบ เพื่อนำผลมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการปรับปรุงการปฏิบัติงาน

2. การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาโดยเขตพื้นที่การศึกษาและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เป็นการตรวจสอบและทบทวนโดยคณะกรรมการจากภายนอกซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานต่างๆ เช่นผู้แทนสถานศึกษาต่างๆ ในเขตพื้นที่การศึกษาและเจ้าหน้าที่จาก

เขตพื้นที่การศึกษา คณะกรรมการตรวจสอบดังกล่าวจะต้องรายงานผลให้สถานศึกษาทราบเพื่อนำผลไปพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2546 : 80) อธิบายว่าการตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา คือ การประเมินตนเองของสถานศึกษานั้นเอง เป็นกระบวนการตรวจสอบการทำงานของตนเองโดยใช้วิธีการที่หลากหลายและเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนอย่างต่อเนื่องเป็นระยะตามยุทธศาสตร์และจุดเน้นที่กำหนดไว้ เพื่อให้ได้ข้อมูลในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด

จากเอกสารที่กล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา หมายถึง การกำหนดกรอบ กระบวนการ เกณฑ์การประเมิน แนวปฏิบัติในการรวบรวมข้อมูล โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผล และเก็บรวบรวมข้อมูล การติดตาม ตรวจสอบ วิเคราะห์ สรุปผลการดำเนินงานและนำเสนอผลการตรวจสอบ ทบทวน รายงานผลการประเมินเพื่อปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานโดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วม

การประเมินคุณภาพการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2546 : 22) กล่าวว่า การประเมินคุณภาพการศึกษา โดยจัดให้ผู้เรียนทุกคน ทุกระดับช่วงชั้นของหลักสูตรศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับการประเมินผลสัมฤทธิ์ในวิชาแกนหลัก และคุณลักษณะที่สำคัญด้วยเครื่องมือมาตรฐานและครอบคลุม สอดคล้องกับการดำเนินงานตามแผนงานและมาตรฐานการศึกษา

สมศักดิ์ สีนุระเวชย์ (2542 : 149 – 152) กล่าวว่า การประเมินคุณภาพการศึกษา คือ กระบวนการหรือแนวปฏิบัติในการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนด ประกอบด้วย

1. การทบทวนคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน (External School Review)
2. การประเมินเพื่อรับรองมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา (Accreditation)
3. การประเมินผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในภาพรวมหรือการประเมินคุณภาพการศึกษา (Total Quality Education)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2545 : 113 – 119) ได้กล่าวถึงการประเมินคุณภาพการศึกษาว่า เมื่อวางแผนงาน โครงการต่าง ๆ ได้ดำเนินการโดยบุคลากรผู้รับผิดชอบ จำเป็นต้องมีการตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานทำการประเมินตนเอง ตามกรอบที่กำหนดไว้ ด้วยเครื่องมือและชี้แจงเกณฑ์การประเมินด้วยความตระหนัก

ในความสำเร็จ และทำการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินผลหลังจากนั้นคณะกรรมการต้องร่วมกัน
เขียนรายงานการประเมินตนเองตามสภาพที่เป็นจริงของแต่ละโครงการ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2546 : 90) กล่าวว่า
กระบวนการประเมินตนเอง คือ กระบวนการในการบริหารจัดการ การศึกษาที่ใช้ควบคุม
ตรวจสอบคุณภาพภายในโรงเรียน โดยมุ่งให้ทุกคนได้ประเมินการทำงานของตนเองในลักษณะของ
การตรวจสอบที่ผู้ปฏิบัติงานเป็นผู้ประเมินตามภารกิจของตนเอง ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาสภาพและผลการดำเนินงานของโรงเรียน
2. กำหนดนโยบายและทิศทางการประเมิน
3. แต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงาน
4. ทำความเข้าใจกับบุคลากรทุกฝ่าย โดยการสร้างความตระหนักในความสำคัญของการประเมิน
5. วางแผนการประเมิน
  - 5.1 กำหนดเป้าหมาย และจุดประสงค์ของการประเมิน
  - 5.2 กำหนดมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ที่จะประเมิน
  - 5.3 กำหนดขั้นตอน วิธีการ เครื่องมือที่ใช้ และเกณฑ์การประเมิน
  - 5.4 กำหนดกรอบการประเมิน
  - 5.5 วางแผนการเก็บข้อมูล วิเคราะห์ สรุป และรายงานผล
6. ลงมือประเมินผล
7. วิเคราะห์ สรุปผลการประเมิน
8. รายงานผลการประเมิน

จากเอกสารที่กล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การประเมินคุณภาพการศึกษา หมายถึง
กระบวนการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา โดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วมกำหนดเป้าหมาย จุดประสงค์
กรอบ ขั้นตอน วิธีการ เครื่องมือและเกณฑ์การประเมินด้วยความตระหนักในความสำเร็จให้
ครอบคลุม และสอดคล้องกับการดำเนินงานตามแผนงานและมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด มีการ
วิเคราะห์ สรุปผลการประเมิน รายงานผลการประเมิน

การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี

กรมวิชาการ (2544 : 8) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การรายงานคุณภาพการศึกษา
ประจำปี หมายถึง การแสดงผลการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาในแต่ละปีว่า
บรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาซึ่งสอดคล้องกับ

มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้ในการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้ในการประเมินคุณภาพภายนอกที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน) กำหนดไว้และสถานศึกษาจะสามารถรายงานผลการพัฒนาคุณภาพในลักษณะการ วิจัยดัชนีคุณภาพการศึกษาของตนเองได้ว่าบรรลุตามเกณฑ์มาตรฐานดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร

กรมสามัญศึกษา (2544 : 1) ได้ให้ความหมายว่า การรายงานคุณภาพการศึกษา ประจำปี หมายถึง กระบวนการประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่กระทำโดยบุคลากรใน หน่วยงานสังกัดเดียวกันเพื่อให้ได้ข้อมูล วิเคราะห์ แผลผลและนำเสนอข้อมูลจากการดำเนินการ พัฒนาคุณภาพการศึกษา ไปช่วยในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด พร้อมที่จะรับการประเมินจากภายนอก และเพื่อรายงานผลการประเมินเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด และสาธารณชน

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี หมายถึง กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ แผลผล และนำเสนอข้อมูลจากการ ดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษา เผยแพร่ต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

การผุ้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2546 : 22) กล่าวว่า การผุ้ ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา โดยให้หน่วยงานต้นสังกัดทำการส่งเสริมสนับสนุน และร่วม ดำเนินการตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ศึกษาวิเคราะห์วิจัยและ เผยแพร่ นวัตกรรมเกี่ยวกับรูปแบบและเทคนิค วิธีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา นอกจากนี้ให้ หน่วยงานต้นสังกัดระดับจังหวัดหรือเขตพื้นที่ทำการตรวจสอบทบทวนคุณภาพสถานศึกษาอย่าง น้อยหนึ่งครั้งในทุกสามปี

กรมวิชาการ (2544 : 46) ได้ให้ความหมายว่า การผุ้ระบบการประกันคุณภาพ การศึกษา หมายถึง กลไกซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของระบบมีหน้าที่หลักในการให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการ ส่งเสริม พัฒนา และประเมินประสิทธิภาพในการดำเนินงานของระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาภายในสถานศึกษา โดยหน่วยงานที่สำคัญที่ทำหน้าที่กำกับ ติดตาม ประเมิน และผุ้ ระบบการประกันคุณภาพ ได้แก่สำนักผู้ตรวจราชการกรมวิชาการและหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้ งานพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการพัฒนาต่อเนื่อง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับควรมี การศึกษาค้นคว้าเทคนิค วิธีการที่จะส่งเสริม สนับสนุนให้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษามี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและสร้างความรู้สึกรักของบุคลากรทุกคนที่เกี่ยวข้องให้มุ่งมั่น ในการพัฒนาตนเอง

และ พัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่คุณภาพที่ดียิ่งขึ้นทั้งนี้ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2545 : 6) ได้ให้ความหมายว่าการผุดงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึงการดำเนินงานหรือการจัดกิจกรรมเพื่อปรับปรุงพัฒนาและรักษาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้คงอยู่และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดจนการติดตามความคิดเห็น ความพึงพอใจ ข้อเสนอแนะของผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อการรายงานคุณภาพการศึกษาที่ผ่านมา เพื่อเป็นข้อมูลป้อนกลับ เพื่อพัฒนาปรับปรุงงานและพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพพร้อมในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาต่อไป

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2547) ได้ให้แนวคิดในการผุดงระบบและพัฒนาคุณภาพว่า การพัฒนาคุณภาพจะเน้นที่การหันกลับมาสำรวจระบบและทำการปรับปรุงระบบแต่ก็ไม่ได้ละทิ้งเรื่องการพัฒนาคนแต่เป็นการพัฒนาอย่างมีทิศทาง คือ พัฒนาคคนให้เข้ากับระบบที่พัฒนาขึ้น ทั้งนี้การพัฒนาคคนจะไม่แยกออกจากระบบและการทำงาน การพัฒนาคคนเป็นกระบวนการที่ต้องให้ความสนใจ ไม่เพียงแต่การพัฒนาความรู้และทักษะเท่านั้น ส่วนที่สำคัญก็คือการพัฒนาเจตคติ โดยการสร้างความตระหนักในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

จากเอกสารข้างต้น สรุปได้ว่า การผุดงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึงการติดตามความคิดเห็น ความพึงพอใจ ข้อเสนอแนะของผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อการรายงานคุณภาพการศึกษาและนำผลสรุปจากการรายงานไปใช้เป็นข้อมูลย้อนกลับ เพื่อพัฒนาบุคลากร ตลอดจนปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาโดยการร่วมมือกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา พบว่ามีหน่วยงานและนักวิชาการได้ศึกษาวิจัย ดังนี้

งานวิจัยในต่างประเทศ

ลาวเฟรท (จาร์ส นองมาก. 2538 : 10) ได้ทำการ ศึกษาเกี่ยวกับมาตรฐานคุณภาพโรงเรียนในแต่ละระดับ เพื่อใช้เป็นแนวทางให้โรงเรียนถือปฏิบัติและประเมินคุณภาพการศึกษาจะต้องมีเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน ได้แก่ จุดมุ่งหมายของค์กร การบริหาร การบริหารนักเรียน

หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน โปรแกรมเสริมหลักสูตร บุคลากร อาคารสถานที่และ
การเงิน

งานวิจัยในประเทศ

จิวรรณ มณีแสง (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพ
ของสถาบันการศึกษาพยาบาลเอกชน มีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนาระบบการประกันคุณภาพ
การศึกษาสำหรับสถาบันการศึกษาพยาบาลเอกชนในประเทศไทย วิธีดำเนินการวิจัยมีขั้นตอนดังนี้
1) พัฒนาระบบต้นแบบ 2) ศึกษาความเหมาะสมและเป็นไปได้โดยการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ
และผู้เชี่ยวชาญ 3) ปรับปรุงให้เป็นระบบสมบูรณ์ ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาสำหรับ
สถาบันศึกษาพยาบาลเอกชนที่พัฒนาครั้งนี้ประกอบด้วย โครงสร้างระบบการบริหารระบบขั้นตอน
กระบวนการภารกิจในระบบ และองค์ประกอบคุณภาพ คำนีและรายการตรวจสอบขั้นตอน
กระบวนการกิจกรรมมีดังนี้ การประกันคุณภาพภายในประกอบด้วย 1) กระบวนการควบคุม
คุณภาพ มีกิจกรรมสำคัญสำคัญ 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมกำหนดองค์ประกอบคุณภาพและดัชนีชี้
วัดคุณภาพ กิจกรรมการดำเนินงานในการควบคุมคุณภาพและปรับปรุงคุณภาพที่เป็นไปอย่าง
ต่อเนื่องและกิจกรรมการเตรียมความพร้อม เพื่อตรวจสอบและจัดทำรายงานการศึกษาของตนเอง
(SSR) 2) การดำเนินการตรวจสอบและประเมินคุณภาพภายในและจัดทำรายงานการตรวจสอบ 3)
กระบวนการปรับปรุงคุณภาพและเตรียมความพร้อมเพื่อการประกันคุณภาพภายนอกมี 4 กิจกรรม
คือ การรายงานการตรวจสอบ การปรับปรุงคุณภาพการจัดทำรายงานการประเมินตนเอง และการ
ดำเนินงานตามขั้นตอนที่กำหนด โดยหน่วยงานภายนอกที่ประเมินและผู้รับรองสถาบันการประกัน
คุณภาพภายนอกมี 3 กระบวนการ คือ 1) กระบวนการตรวจสอบคุณภาพภายนอก ประกอบด้วย
4 กิจกรรม คือ หน่วยงานภายนอกแต่งตั้งกรรมการตรวจสอบและประเมิน คณะกรรมการศึกษา
รายงานประเมินตนเองของสถาบันดำเนินการตรวจสอบ ตรวจสอบและจัดทำรายงานการตรวจสอบ
2) การประเมินคุณภาพภายนอกมี 2 กิจกรรม คือ การศึกษารายงานการตรวจสอบ และรายงาน
การประเมินผลตนเองของสถาบันและการทำการประเมิน 3) กระบวนการ พิจารณารับรองสถาบัน
ประกอบด้วย 2 กิจกรรม คือ การพิจารณาตัดสินใจให้การรับรองสถาบันหรือไม่รับรองและแจ้งผลต่อ
สถาบัน

สมกุล ดาวรกิจ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษารูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษา
คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษา องค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพ
การศึกษาของคณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ ผลการศึกษานำมาสร้างเป็นรูปแบบการประกัน
คุณภาพการศึกษา และทดลองใช้รูปแบบในสถาบันราชภัฏ 1 แห่ง การวิจัยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน

คือ ศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพจากผู้บริหารและอาจารย์ 180 คน วิเคราะห์ตัวบ่งชี้คุณภาพ เพื่อสร้าง รูปแบบการประกันคุณภาพและประเมินรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ 9 คน ทดลองใช้รูปแบบที่สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา โดยศึกษาจากคณะกรรมการดำเนินงานประกันคุณภาพประจำคณะและโปรแกรมวิชา 10 คน อาจารย์ 39 คน และนักศึกษา 50 คน เปรียบเทียบผลการทดลองก่อนและหลัง เพื่อหาประสิทธิภาพของรูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษา ผลการศึกษาวิจัยพบว่า 1) การศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษามี 4 องค์ประกอบหลัก คือ การบริหารและการจัดการ การเรียนการสอน อาจารย์และบุคลากร นักศึกษาและบัณฑิต มีองค์ประกอบย่อย 38 องค์ประกอบ ผู้บริหารและอาจารย์มีความเห็นว่าเหมาะสมในระดับมากและตัวบ่งชี้คุณภาพ 112 ตัวบ่งชี้ มีความเหมาะสมปานกลางถึงระดับมาก 2) รูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย หลักการประกันคุณภาพ ระบบกลไกการบริหารการประกันคุณภาพ และวิธีการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ที่กำหนดไว้ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า มีความเหมาะสมมากที่สุด สามารถนำไปใช้ได้ดีมาก 3) การทดลองใช้รูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาได้ดำเนินการ 3 อย่างคือ การศึกษาตนเอง และการประเมินตนเอง การทดสอบองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพการสนทนากลุ่ม พบว่า การศึกษาตนเองและประเมินตนเองระดับคณะและโปรแกรมวิชา มีการกำหนดสาระสำคัญไว้ 8 ประการ คือ ปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ นโยบายแผนพัฒนาการบริหารคณะและโปรแกรมวิชา คุณลักษณะบัณฑิตไว้ในระดับมากและมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบผลการทดลองใช้รูปแบบในระดับคณะ ก่อนและหลัง พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เพียง 2 ด้าน คือ ด้านการเรียนการสอน อาจารย์และบุคลากร เมื่อเปรียบเทียบผลการประเมินตนเองกับมาตรฐานคุณภาพที่กำหนดพบว่า ด้านการบริหารและการจัดการด้านการเรียนการสอน ด้านอาจารย์ และบุคลากรส่วนใหญ่ได้มาตรฐานระดับดีมาก และมีมาตรฐานคุณภาพระดับดี ด้านการเรียนการสอนและด้านนักศึกษาและบัณฑิต เมื่อเปรียบเทียบผลการประเมินตนเองกับเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพที่กำหนดส่วนใหญ่ได้มาตรฐานและมีมาตรฐานระดับปานกลางและดีมาก การทดสอบขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ทั้ง 4 ด้าน ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นและมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 จากการสนทนากลุ่มสรุปได้ว่า ในการใช้รูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า เป็นรูปแบบที่ดีสามารถปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพ

ประอร สุนทรวิภาค (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาสำหรับโรงเรียนเหล่าทัพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบและบริบทของการสร้างเกณฑ์และพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเหล่าทัพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพ การสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับสูง และการสำรวจ

ความคิดเห็นของบุคลากรในโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า 1) หลักการ / ยุทธศาสตร์ในการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเหล่าทัพ โดยมีทั้งหมด 8 ข้อและที่สำคัญ 3 ข้อ ได้แก่ 1.1) การสร้างระบบประกันคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียนเหล่าทัพผลิตนายทหารสัญญาบัตร ที่มีคุณภาพตามความต้องการของเหล่าทัพ 1.2) สร้างจิตสำนึกใฝ่คุณธรรมและความร่วมมือในการดำเนินงานประกันคุณภาพ 3) ผู้บริหารควรมีความเข้าใจและเห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา 2) วิธีการปฏิบัติ / ยุทธวิธีในการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเหล่าทัพ ได้แก่ 2.1) การแต่งตั้งคณะกรรมการ 2.2) การจัดตั้งสำนักงานประกันคุณภาพ 2.3) การ กำหนดองค์ประกอบและเกณฑ์ 2.4) จัดทำคู่มือ 2.5) เผยแพร่ความเข้าใจและส่งเสริมจิตสำนึกใฝ่คุณธรรม 2.6) ควบคุม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงาน 2.7) ทำรายงานการศึกษาตนเองและพร้อมรับการตรวจสอบจากภายนอก 3) องค์ประกอบและเกณฑ์ในการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเหล่าทัพ ประกอบด้วย 3.1) มีปรัชญา / ภูมิฐาน วัตถุประสงค์และภารกิจของโรงเรียนเหล่าทัพ 3.2) มีการฝึกและศึกษา 3.3) มีการเตรียมทรัพยากรการเรียนรู้ 3.4) มีการปลูกฝังคุณลักษณะผู้นำทางทหารและการปกครองบังคับบัญชา 3.5) มีการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนทหาร 3.6) มีการบริหาร และจัดการ 3.7) มีการส่งเสริมการวิจัย 3.8) มีการติดตามและประเมินผล

สติธ ช่างคง (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรของโรงเรียนที่มีต่อระบบประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยสรุปได้ว่าความคิดเห็นของบุคลากรโรงเรียนที่มีต่อระบบประกันคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมากจำนวน 2 ด้าน คือ 1) ด้านการจัดตั้งอำนาจความสะดวกและ 2) การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลเรื่องที่เห็นด้วยเป็นอันดับ 1 ในแต่ละด้าน คือ โรงเรียนควรจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก กำหนดแผนกำกับ ติดตาม และประเมินผลไว้อย่างชัดเจน และเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุดถึงมากที่สุดจำนวน 7 ด้าน คือ 1) การศึกษาและการเตรียมการ 2) การพัฒนาระบบสารสนเทศ 3) การจัดทำมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน 4) การทำธรรมนูญโรงเรียน 5) การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี 6) การจัดวางตัวบุคคลและพัฒนาบุคลากร 7) การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เรื่องที่เห็นด้วยเป็นอันดับ 1 ของแต่ละด้าน คือ การจัดระบบ และวิธีการในการจัดสรรงบประมาณ จัดทำระบบ สารสนเทศเกี่ยวกับโรงเรียน ครูและผู้เกี่ยวข้องของโรงเรียน มีส่วนร่วมในการจัดทำมาตรฐานการศึกษา ดำเนินการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน ดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี จัดทำคู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงานไว้อย่างชัดเจน ส่งเสริมให้บุคลากรมีการพัฒนาตนเอง เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

กฤษณา ฑูระสุวรรณ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี พบว่า

1. สภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในภาพรวม อยู่ในระดับ
 1. ส่วนปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง
2. ด้านการพัฒนามาตรฐานสถานศึกษามีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง
 2. ส่วนปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง
3. ด้านการพัฒนาข้อมูลสารสนเทศ มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง
 3. ส่วนปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง
4. ด้านการจัดทำธรรมนูญการศึกษา หรือแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษามีสภาพ
 4. การดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ส่วนปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง
5. ด้านการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ มีสภาพการดำเนินงาน อยู่ในระดับมากส่วน
 5. ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย
6. ด้านการประเมินตนเองมีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ส่วนปัญหาและ
 6. อุปสรรคการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย
7. ด้านรายงานมีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัญหาและ
 7. อุปสรรคการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย
8. สภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จำแนกตามขนาด
 8. สถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาขนาดเล็กมีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง
 สถานศึกษาขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก
9. การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
 9. ระหว่างสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีสภาพการดำเนินงานแตกต่างกันทุก
 ด้าน เมื่อทดสอบเปรียบเทียบรายคู่ พบว่า สถานศึกษาขนาดเล็กกับขนาดกลาง สถานศึกษาขนาด
 เล็กกับขนาดใหญ่ และสถานศึกษาขนาดกลางกับขนาดใหญ่ มีสภาพการดำเนินงาน แตกต่างกัน
 ยกเว้นด้านการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ สถานศึกษาขนาดกลางกับขนาดใหญ่มีสภาพการ
 ดำเนินงานไม่แตกต่างกัน

จิตตินันท์ วัชระทอง (2547 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการประเมินการประกัน
 9. คุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 3 พบว่า
 ผลการประเมินตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยบริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และ
 คณะกรรมการสถานศึกษา ในด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ด้านการพัฒนามาตรฐาน
 การศึกษา ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพ
 การศึกษา ด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา
 9. ด้านการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี ด้านการผุดงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา โดย

ภาพรวมสูงกว่าเกณฑ์ ส่วนผลการประเมินที่ต่ำกว่าเกณฑ์ คือ ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา กล่าวคือ การดำเนินงานของโรงเรียนด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้มีการดำเนินกิจกรรมและโครงการตามแผนปฏิบัติงานได้ปานกลาง แต่มีการติดตามและควบคุมแผนปฏิบัติงานที่ดำเนินการ การนำข้อมูลและผลการประเมินไปใช้ในการตัดสินใจและปรับปรุงงานได้น้อย

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่กล่าวมาข้างต้น พิจารณาได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน ตลอดจนขนาดของโรงเรียน เป็นตัวแปรหนึ่งที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา งานวิจัยครั้งนี้ จึงน่าสนใจว่า การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 จะมีผลการดำเนินงานมากน้อยเพียงใด และขนาดของโรงเรียนที่ต่างกัน จะมีผลการดำเนินงานแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผน ปรับปรุง พัฒนาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป